

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНОЇ СФЕРИ

Шевцова О.М.,

*к.психол.н., доцент кафедри психології,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна*

e-mail: ShevtsovaOM@krok.edu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-0604-1789>

У сучасних умовах соціальної взаємодії, яка в реаліях Всесвітньої пандемії обтяжена обмеженістю конкретних суб'єкт-суб'єктних контактів, дещо невизначеністю найближчого майбутнього, певною соціально-психологічною дезадаптацією особистості, переживаннями негативних почуттів суб'єктивної незадоволеності тощо, особливо актуальною вбачається проблема збереження психологічного благополуччя як засадничого чинника психологічного здоров'я фахівців соціономічної сфери на різних етапах здійснення ними професійної діяльності [1]. Загальновідомо, що у професіях соціального спрямування визначальним робочим «інструментом» видається власне особистість фахівця з усією надскладною системою індивідуальних якостей і властивостей. Відповідно, актуальне позитивне відчуття психологічного благополуччя на індивідуально-особистісному рівні фахівцями соціономічних професій, зокрема майбутніми психологами, має сприяти ефективності здійснення ними професійної діяльності.

Під психологічним благополуччям сучасні дослідники переважно розуміють: внутрішню цілісність людини, її узгодженість з самою собою, що здобута у процесі її життєдіяльності [2]; переживання почуттів щастя, суб'єктивної задоволеності буттям і собою, що пов'язані з цінностями та потребами людини [3]; здатність особистості до позитивного самоставлення і здійснення самоактуалізації [4] тощо.

За різних наукових підходів, психологічне благополуччя як складний багатогранний соціально-психологічний феномен може вміщувати в собі як окремі компоненти: самоставлення і самоприйняття людини, особистісну автономію, рівень соціально-психологічної адаптації, суб'єктивну концепцію навколишньої реальності, наявність життєвих цілей, позитивні стосунки з іншими людьми, здатність до особистісного зростання тощо.

Психологічне благополуччя особистості фахівця доцільно розглядати на різних рівнях: суспільства та соціальних інститутів; соціальних груп; індивідуальності. На індивідуальному рівні психологічне благополуччя виражається через такі особистісні особливості людини як позитивні самооцінка і самоставлення, актуальний емоційний стан, особистісна та соціальна самоідентичність, здатність ставити перед собою досяжні цілі й наявність потенціалу до їх досягнення, узгодженість ціннісно-смислової сфери, рівень саморегуляції й аутопсихологічної компетентності, вміння протистояти тривалим навантаженням і стресу [2; 4].

Емпірично для пілотного виявлення рівня психологічного благополуччя у майбутніх психологів використовувалася шкала психологічного благополуччя К. Ріфф (адаптація М. Лепешинського), за допомогою якої визначалися показники: наявність мети в житті, позитивні відносини з іншими, особистісне зростання, управління оточенням, самоприйняття й автономія. Вибірку склали студенти бакалаврату спеціальності 053 «Психологія» Національного авіаційного університету у кількості сорока осіб, серед них 20 жінок та 20 чоловіків.

За результатами емпіричного дослідження встановлено, що жінки-майбутні психологині відчують узагальнене психологічне благополуччя переважно на середньому рівні (85% респонденток) і на високому рівні (15% респонденток); у чоловіків-студентів визначено вираженість психологічного благополуччя на середньому (95% опитаних) і високому (5% опитаних) рівнях. Низькі показники психологічного благополуччя у студентів-психологів виявлено не було. Відповідно, зазначимо, що студентки краще, ніж студенти-чоловіки, здатні адаптуватися до утруднень етапу професійної підготовки й значніше мобілізувати свої ресурси для вдалого його проходження.

Результати за компонентами психологічного благополуччя у студенток-психологинь наступні: за шкалою «позитивні відносини з іншими» низький рівень вміння вибудовувати відносини з іншими людьми виявлено у 10% респонденток, середній і високий рівні – у 65% та 25% опитаних відповідно; при цьому здатність до автономії проявляється на низькому рівні у 20% жінок, на середньому – у 50% студенток і на високому – у 30% респонденток; здатність впливати на оточення позначається лише на високому (50% опитаних) і середньому (50% студенток) рівнях; так само і відчуття особистісного зростання (середній рівень – у 65% студенток, високий – у 35% жінок), і наявність мети у житті (середній рівень – у 70% студенток, високий рівень – у 30% жінок) не виявлено на низькому рівні; усі студентки позитивно сприймають себе (90% опитаних – на середньому і 10% – на високому рівнях).

Дані за компонентами психологічного благополуччя у чоловіків-студентів такі: за шкалою «позитивні відносини з іншими» низький рівень вміння вибудовувати відносини з іншими людьми визначено у 15% респондентів, середній і високий рівні – у 50% та 35% опитаних відповідно; здатність до автономії виявляється на низькому рівні у 20% чоловіків, на середньому – у 70% студентів і на високому – у 10% респондентів; здатність впливати на оточення позначається у чоловіків на високому (20% опитаних), середньому (50% студентів), низькому (30% опитаних) рівнях; відчуття особистісного зростання (середній рівень – у 75% студентів, високий рівень – у 25% чоловіків) і наявність мети у житті (середній рівень – у 70%, високий рівень – у 30% опитаних) не виявлено на низькому рівні; чоловіки-майбутні психологи переважно позитивно сприймають себе (80% опитаних – на середньому, 15% – на високому та 5% – на низькому рівнях).

Отже, важливими факторами підвищення психологічного благополуччя сучасних студентів-майбутніх психологів виступають особливості організації навчання, задоволеність студентами актуальними умовами навчального процесу

в закладі вищої освіти, а також можливість індивідуальної психорозвивальної роботи над основними компонентами психологічного благополуччя, зокрема зростання автономії, набуття позитивного самосприйняття, особистісної внутрішньої узгодженості тощо.

Список використаних джерел:

1. Shevtsova Olena M. *Auto Psychological Competencies as a Factor of Professional Health of Socionomics Specialists. Public health – social, educational and psychological dimensions: V International Research & Training Conference. Lublin, 2019. P. 13.*
2. Данильченко Т. В. Об'єктивні фактори суб'єктивного благополуччя. *Актуальні проблеми психології. Психологія особистості. Психологічна допомога особистості.* 2014. Т. 13. С. 165-176.
3. Каргіна Н. В. Основні підходи до вивчення психологічного благополуччя особистості. *Наука і освіта.* 2015. № 3. С. 48-55.
4. Шевцова О. М. Розвиток аутопсихологічної компетентності майбутніх фахівців соціономічної сфери засобами акмеологічних технологій. *Науковий вісник Херсонського державн. ун-ту. Вип. 2. Т. 2.* 2018. С. 114-119